

רשת
שיעורים
תורה

היכלי תורה

ערש"ק בראשית כח תשרי תשעו ♦ דף היומי בבלי: בבא בתרא נו ירושלמי: סנהדרין לה

השבוע בעלון

הליכה ותפילה אצל קברות צדיקים
עליה לגג שאין בו מעקה
מזוזה בחדר קטן
פסיקת הלכות עפ"י סוד וקבלה
כהן המוכר את מטבעות הפדיון על
שיפדה אצלו

חדש ומפתיע אלבום עוז והדר לילדים

אלבום 'עוז והדר' מכיל אוסף מרהיב של תמונות ממגוון המושגים ביהדות הנלמדים במשך השנה בתלמוד-תורה. הן מפרשיות התורה, אשר עליהן ישנן תמונות נהדרות הממחישות בצורה ברורה את המושגים היסודיים, הן ממסכת סוכה והלכותיה; הן משלל ספרי היסוד של ממלכת התורה "עוז והדר"; והן תמונות נדירות מגדולי ישראל שליט"א, אשר מפיהם אנו חיים ואת מימיהן אנו שותין, "והיו עיניך רואות את מוריך".

לראשונה נערך אלבום מושגים חינוכי אשר מתחילתו ועד סופו מושתת רק על ערכי היהדות הנאמנה, כך שגם איסוף התמונות וגם הפרסים שיינתנו לזוכים בהם, והם יהיו הרבה מאוד אי"ה, מאפשרים להגשים את שאיפת ההורים והמחנכים לרוות מכם רוב נחת.

בין המדבקות השונות, תופתעו לגלות כי חשבנו עליכם עוד לפני שתסיימו למלא את האלבום. אלפי פרסים מתנות והפתעות מחכים לכם בין המדבקות.

מבצן חיוני וזק
ויוריק
אלפי פרסים
מחכים לכם
באלבום ובמדבקות

כל הפרטים ומוקדי חלוקת הפרסים ניתן לשמוע בטלפון:
0722-950-950

ראיית דברים אסורים בעיניים עצומות

במהרש"א בסוגיין (ח"א ד"ה ועוצם) ביאר שמה שאמרו שאם יש דרכא אחרינא והולך בדרך זו שיש בה מראות אסורים, רשע הוא. נקרא רשע אפילו אם יעצים את עיניו, היות ויש לו דרך אחרת לעבור בה והוא עובר דוקא בדרך הזו הרי הוא מתכוין לראות את האיסור, ונקרא רשע על הילוכו שם כלל, שהרי יש לו דרך אחרת.

והנה באלשיך (תורת משה בראשית ט כג) על הפסוק (שם) 'ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחרנית וערות אביהם לא ראו' כתב, הנה אומרו 'ופניהם אחרנית' הוא מיותר, וגם אומרו 'וערות אביהם לא ראו', מי לא ידע שאם הלכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם, שערות אביהם לא ראו, אך הנה אחרי אומרו 'וילכו אחרנית' כו', הוצרך לתת טעם למה זה הפכו פניהם אחרנית, ולא הלכו דרך פנים ויסתמו עיניהם לבלתי ראות ערותו, לזה אמר תדע למה 'ופניהם אחרנית', ולא בדרך ישרה בעינים אטומות, הלא הוא כי עתה בלכתם אחרנית נמשך כי 'וערות אביהם לא ראו', כי אין צריך לומר עיניהם כי אם גם פניהם הנזכר לא ראו ערות אביהם, שאומרו 'ראו' הכוונה על פניהם כנזכר, ותצדק בהם ראייה כמו דאיתא בלשון רבותינו ז"ל (ברכות כה:): לבו רואה את הערוה, והוא כי הלא צדיקים היו וצלם אלהים על פניהם, ולא רצו שפניהם אשר הם קדושת צלם אלהים יראו את הערוה, גם שיטמטמו עיניהם, וקל וחומר הדברים מאשר הקפידו ז"ל על אשר לבו רואה את הערוה בעת תפלה, וכל שכן פני אדם אשר צלם אלהים נוססה בהם.

מדבריו כתבו ללמוד שלא די לאדם שיש לו להיזהר שלא לראות מראות אסורות בעיניו, אלא עליו גם להיזהר שפניו לא יראו ח"ו מראה אסור.

'יהרג ואל יעבור' במראות אסורות

בס' יד רמה בסוגיין כתב, שכשליכא דרכא אחרינא וחיוב ללכת בדרך זו שיש בה מראות אסורות, אפילו הכי צריך לנוס על נפשו ולהסתכן בנפשו שלא להסתכל בדרכו, כדי שלא יבא לידי הסתכלות בנשים. עיי"ש.

הפוסקים דייקו מדבריו שההסתכלות בערוה הוא בגדר אביזרייהו דג"ע שאומרים בזה יהרג ואל יעבור, וזה אפילו בהסתכלות סתם בלא כוונת הנאה מהראיה, שהרי על מה שאמרה הגמ' שאם ליכא דרכא אחרינא ומותר לעבור במקום שיש בו מראות אסורות, כתב שצריך להסתכן בנפשו ע"י עצימת עיניו שלא לראות בערוה, והרי שם אפילו אם יראה איזה מראה של ערוה אין כוונתו להנות ממנה שהרי אין מדובר ברשעים כמתבאר מסוגית הגמ', (עיי' גם בשו"ת אגרות משה חאה"ע ח"א סו"ס נו), וא"כ מדוע צריך לסכן עצמו בעצימת עיניו יספיק לו במה שאונס עצמו לא להסתכל בעריות, אלא ודאי שסובר שאף באופן זה הרי הוא בגדר של יהרג ואל יעבור, וצריך לסכן עצמו שלא להסתכל.

בעל האז נדברו בספרו תורת ההסתכלות (סי' י) עמד על דברי הרמ"ה הללו, שיוצא מדבריו שאפילו באיסור ההסתכלות בעריות בלא כוונה שהוא רק איסור דרבנן, אומרים שחייב למסור נפשו על זה. עיי"ש.

הליכה ותפילה אצל קברות צדיקים

המהרש"ם בדעת תורה (או"ח סי' תקפא ס"ד) הוכיח מדברי הרשב"ם בסוגיין (ד"ה רבי בנאה) שמנהג הליכה אצל קבר הצדיק ראוי רק לאדם גדול וחשוב ולא ניתנה הרשות לכל אחד ואחד, ולפי"ז ביאר המהרש"א (ח"א ד"ה אשכחיה) שלכן אליעזר עבד אברהם עמד ושמר על הפתח בכדי שלא יכנס לשם אדם שאינו ראוי. והביא את דברי המג"א (סי' תקנט ס"ק טו) שמי שלא תיקן עוון קרי לא ילך לבית הקברות מפני שמתדבקים בו החיצונים. וכן כתב בעל הגאולה ועל התמורה (אות קח) שענין הליכה אצל קברות הצדיקים יש בו סודות גדולים של התדבקות נפש בנפש, וראוי הוא רק לצדיקים גדולים היודעים סוד זה.

הב"ח (יו"ד סי' ריז אות נא) הביא על הנודרים לילך לקברות, שכבר כתבו הראשונים שהדבר נראה כדורש אל המתים, ולא מצינו בחז"ל אלא להתפלל לה' על קברי אבות שהתפילה נשמעת במקום קדושה, אבל סתם בני אדם שאינם מבינים ענין זה אין טעם בהליכתם, ואמנם כבר החזיקו במנהג זה ואין מוחה ויש לזה סמך בזוהר, אבל דוקא להתפלל לפני ה' בזכות אבותיו הקבורים פה, אבל לא יבקש מהמתים. והביא דבריו הש"ך (יו"ד סי' קעט ס"ק טו).

בבאר היטב (או"ח סי' תקפא סקי"ז) הביא את דברי המהרי"ל, שהמתפלל אצל קברות הצדיקים לא ישים מגמתו ובקשתו אל המתים כדי שלא יהיה בבחינת דורש אל המתים, אלא יבקש מה' שתפילתו תיענה בזכות הצדיק, ואין לו לבקש את עזרת הצדיק כלל.

מאי"ך, כתב המהר"ם שיק (או"ח סי' רצג) להצדיק את הנוהגים כך, שאף כי על נוסח התפילה של 'מלאכי רחמים' קמו עוררין על שאנו מבקשים את המלאכים שימליצו טוב בעדנו, הרי התפילה לפני הצדיק אינה דומה לה, שגם תפילת הצדיק בחייו יש להבין את כחה שעל ידי שהוא מצטער בצער היהודי תפילתו מתקבלת ועולה כיון שה' מרחם על הצדיק, וא"כ אף בקשה מצדיק שהלך לעולמו היא בבחינה זו, ועל פי המבואר במס' ברכות (יח.) שהמתים מצטערים בצער החיים.

וכתב בטעם ההיתר שהרי בשו"ע (יו"ד סי' קעט ס"ד) מבואר שהדורש אל רוחו ונשמתו של המת אינו בכלל ודורש אל המתים, ועוד הביא מהזוהר שצדיקים אף במיתתם חיים הם ואין זה ודורש אל המתים, עוד הביא מהזוהר שאין מתפללים לצדיק אלא להש"ת שיעזור בזכות הצדיק. והביא את דברי הספר חסידים (סי' תג) שכתב, הנאה יש למתים שאוהביהם הולכים על קבריהם ומבקשין על נשמתן טובה ומטיבים להם באותו עולם, וגם כשמבקשים מהם הם מתפללים על החיים, וכלב בן יפונה נשתטח על קברי אבות.

וכעין דבריו לחלק בין המבקש מן המלאכים להיות מליציו לבין המבקש מן הצדיק החי, כתב בשו"ת חת"ס (או"ח סי' קסו).

והחת"ס (ח"ו סי' לז) כתב כי נשמע שמהר"ם בנעט ציווה קודם מותו שאם יצטרכו דבר מה ילכו אצל קברו, ובשם הגדולים (ח"ב ערך פרי תואר) העיד שהלך עם בעל מחבר פרי תואר אצל קברי צדיקים, ואף ביקשו את מחילת בעל הפרי חדש על שהשיג על ספרו.

אם להכריז לפני התקיעות שלא לדבר עד סיומם

התוספות בסוגיין (ד"ה מוטב) חידשו, שהדין הידוע של מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידין, שאין לנו להוכיח אדם שוודאי לא ישמע לתוכחתנו, נאמר אך ורק כאשר אין כל ספק שלא ישמע לתוכחתנו, אך אם יש ספק בדבר ואפשר שיקשיב לדברי התוכחה, אין להימנע מלהוכיחו מחמת הספק שמא אכן יקשיב וישמע. כך נקטו עוד ראשונים, ובהם הרי"ף והרא"ש על דברי הגמרא בביצה (ל.), והיראים (סי' לו), וכך דעתו של הרשב"ץ בתשובה (ח"ב סי' לו), וכך נפסקה ההלכה במשנה ברורה (סי' תרח סק"ג).

האגרות משה (או"ח ח"ב סי' לו) נשאל, האם ראוי להכריז קודם התקיעות בר"ה על איסור ההפסקה בדיבור משך כל זמן התקיעות או שיש להימנע מכך מאחר שיש שלא ישמעו לתוכחה זו וישחיו, ובעבורם יש להימנע מפני שמוטב יהיו שוגגין.

בתשובתו כתב שפשוט וברור שרשאים להזהיר את העם על כך, וזאת משום שאין כל וודאות שלא ישמעו לתוכחה זו, ומשכך חל חיוב תוכחה עליהם, ואין כאן דין של מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים.

בנידון זה ישנו צד נוסף להצריך תוכחה, על פי דברי **השעה"צ** (שם) בשם **התשב"ץ**, שכאשר רוב העם ישמעו לתוכחתו ומיעוטם לא ישמעו לה, רשאי להוכיח את כולם, ומוטב יהיו אלו המעט מזידין מאשר שאר העם שוגגין. ולפיכך, יש להכריז על איסור הדיבור בתקיעות, מאחר שרוב העם ישמעו ולא ידברו בתקיעות.

מלבד זאת, **בשו"ת מים חיים** (משאש, סי' קנה אות ח) ו**באגרות משה** (שם) מבואר, שדין זה של מוטב יהיו שוגגים לא נאמר אלא באופן של תוכחה, אבל אדם המלמד לרבים את ההלכות אל לו להימנע מלומר כל הלכה שהיא, אף אם אינו סבור שהשומעים אכן יקיימו הלכה זאת, משום שבדרך לימוד לא נאמר הדין של מוטב יהיו שוגגים, כיון שעליו מוטל החיוב ללמוד ואין לו לחוש אם ישמעו לו אם לאו.

כמו כן, אם אותו אדם בא לשאול, כתב באגרות משה שאין להימנע מלומר לו את הדין אף אם לא ישמע לו, ועל הנשאל להורות ההלכה כמתכונתה.

חילוק נוסף בעיקר דין זה של מוטב יהיו שוגגין, מצינו בדברי **יציב** (סי' קנג אות ב) שחידש, שדין זה נאמר רק במצוות של בין אדם למקום, אבל במצוות של בין אדם לחבירו אין להימנע מלהוכיח את חבירו אף אם יודע שחבירו לא ישמע, ובה ביאר מה שמשה רבינו הלך להזהיר את פרעה בכל פעם על דבר המכות, על אף שידע שפרעה לא ישמע לו.

לרישום ועדכון שיעורי תורה ניתן לשלוח

פקס ל: 03-543-5757

עליה לגג שאין בו מעקה

בשו"ע (חו"מ סי' תכז סי"ו) נפסק, כל המניח גגו בלא מעקה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר (דברים כב ח) 'ולא תשים דמים בביתך'. אמנם לא מבואר בשו"ע אם לא עשה מעקה לגג המחויב במעקה, מותר לו לעלות על הגג או לא.

ובשו"ע (חו"מ סי' תכא סי"א) כתב, מי שנפל מן הגג ברוח מצויה והזיק חייב בד' דברים. וביאר **הסמ"ע** (סי"ק יח) בשם הטור, שהיינו מפני שהוא שוגג הקרוב למזיד הוא משום שלא היה לו לעלות לגג שאין לו מעקה כיון שיכול ליפול ברוח מצויה.

בחזו"א (חו"מ לקוטים סי' יח) כתב, שאפילו במקום שיש חיוב מעקה לא אסרה תורה לעלות על הגג ללא מעקה, וגם אינו בכלל המכשולות שאסור לאדם להניחן בביתו, אלא שמוטל על הבעלים לבנות מעקה לגג ביתו.

והנה בסוגיין אמרו, שהמוכר את הבית לא מכר את הגג בזמן שיש לו מעקה עשרה טפחים. ו**בדבר אברהם** (ח"א סי' לו אות כד) כתב ללמוד מכאן, שגג שאין לו מעקה עשרה אסור להשתמש בו ולכן אין לו חשיבות ונטל הוא אגב הבית.

אולם **בשו"ת בצל החכמה** (ח"ד סי' קיח) כתב להוכיח מסוגיין להיפך, שאין שום איסור לעלות על גג המחויב במעקה ולא עשה לו מעקה. שהרי אמרו, המוכר את הבית לא מכר את היציע וכו', ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים, וכתב על זה בספר יד רמה שאם אין לו מעקה גבוה עשרה הרי זה מכור יחד עם הבית משום שראוי להשתמש בו רק ע"י הדחק משום לא תשים דמים, ולכן אינו חשוב לומר שלא מכרו יחד עם הבית. ואם תאמר שכשאינו לו מעקה אסור לעלות על הגג א"כ אפי' ע"י הדחק אינו ראוי להשתמש, אלא ודאי שאין איסור בדבר.

מזוזה בחדר קטן

הפוסקים דנו אודות חיוב קביעת מזוזה בחדר קטן שאין בו ד' על ד' שאינו משמש לבית דירה אלא למרפסת וכיוצ"ב.

בפתחי תשובה (יו"ד סי' רפו ס"ק יא) כתב בשם חמודי דניאל שדוקא בית דירה צריך שיהא ד' אמות על ד' אמות, אבל בית שער ומרפסת וגינה אפילו אין בהם ד' על ד' חייבים. עוד כתב במי שיש לו בית גדול ויש לו חדרים קטנים להניח שם חפצים שחייבים במזוזה.

המהר"ם שיק (יו"ד סי' רפז) הביא ראיה לדבריו מהמבואר בסוגיין, שחדר שהוא עשוי להצניע בו חפצים ולתשמיש אדם אפילו אין בו ד' על ד' אינו בטל לגבי הבית, וא"כ כמו"כ יהא חייב במזוזה משום שלא גרע מבית התבן ומבית האוצר, שכל מה שראוי לתשמיש אדם חייב במזוזה.

במנחת פתים (יו"ד סי' רפו סי"ג) פסק שבחדר כזה או מרפסת צריך לקבוע המזוזה בימין הכניסה מבית הקטן לגדול אף אם יש היכר ציר בקטן, והקטן סתום מבחוץ.

אך **המהר"ם שיק** (יו"ד סי' רפז) סובר שאם יש היכר ציר בחדר קטן יש לעשות המזוזה בימין הכניסה מגדול לקטן.

וע"ע **בשו"ת מנחת יצחק** (ח"א סי' ח) שהביא דברי הפוסקים אודות מקום המזוזה בחדר קטן שאין בו ד' על ד', ואין לו רק פתח אחד פתוח לפנים, ודן בראיה לנידון זה מסוגיין, עיי"ש.

אם צריך לפרט כל מה שנמכר במכירת חמץ

בשו"ע (הו"מ סי' רט ס"ב) כתב, האומר לחבירו כל מה שבבית זה אני מוכר לך בכך וכך, וכל מה שיש בתיבה זו או בשק זה אני מוכר לך בכך וכך, ורצה הלוקח ומשך, אין כאן קנין משום שלא סמכה דעתו של לוקח, שהרי אין יודע מה שיש בו אם תבן או זהב, ואין זה אלא כמשחק בקוביא, שהרי אינו יודע מה יש שם ואם כדאי לו לקנות במחיר ששילם לו.

על פי זה כתב בספר **מקור חיים** (סי' תמוח סק"ח) שכשמוכר החמץ צריך לפרש כל מין חמץ שבביתו, אבל אם כותב סתם הרי הוא כמוכר דבר שאין מינו ידוע שהמכר בטל. וכ"כ **החיי אדם** (כלל קמד ס"ג).

אולם **בשו"ת רעק"א** (מהדו"ת סי' ז) נשאל על אחד שמכר חדר מיוחד עם חמץ שבו לנכרי, ואמר לו שכל חמצו שיש לו במקום אחר הכל יהיה קנוי לו אגב קרקע, אם חלה המכירה כזאת, והשיב **הגרעק"א**, בעיקר הדין הדבר פשוט שקנה החמץ, שהרי כשאומר סתם כל חמצו שיש לי בעולם מכור לך קנה, כמו באומר כל נכסי מכורים לך שנפסק **בשו"ע** (הו"מ סי' ריח סכ"ד) שקנה כל נכסיו, וא"כ למה יגרע במה שאומר כל חמצו שבחדר זה וגם כל חמצו שבמקום אחר, וכאן עדיף יותר משום שכל חמצו הוא מין מסוים שיועיל לכל הדיעות. ועיי"ש שסיים שבאמת אינו יודע מה החילוק בין אומר כל נכסי שמועיל מכירתו, לבין האומר כל מה שיש לי בביתי או כל מה שיש לי בעולם שאינו מועיל, וסיים בצע"ג.

בביאור הלכה (סי' תמוח ד"ה בדבר) הביא דברי המקור חיים, ומ"מ כתב שיש להקל בדיעבד אם אמר סתם כל שיש בו חשש חמץ ועבר עליו הפסח.

כיוצא בזה כתב **בשו"ת בית שלמה** (או"ח סי' ע) בדבר שלא נכתב בשטר מכר כל מין חמץ בפרוטרוט, רק שנכתב שמוכר לו כל החמץ כפי השער שבשוק, הנה באמת בספר מקור חיים מחמיר בזה, משום שמכיון שאינו מפרט המין שמוכר, אף שמוכר רק מין חמץ מ"מ דינו כאין מינו ידוע שלא קנה, ולכאורה היה מקום לומר שלא אמרו **הרמב"ם והשו"ע** הדין שלא קנה, רק באופן כמו שכתבו בלשונם שאומר כל מה שבבית מכור לך בכך וכך, בזה לא קנה, משום שהוא כמשחק בקוביא, כמבואר שם, אבל בנידון דידן שלא מכר בקצבה שכמה שיש שם בין רב בין מעט הוא מוכר לו, אלא רק כפי השער כמה שהוא שוה, יש לומר שאין חשש, ומ"מ מסתימת דברי **הרמב"ם והשו"ע**, נראה שאין לחלק.

והוסיף, ומ"מ בגוף הדבר, הנה מדברי **תשובת חתם סופר** (או"ח סי' קט) משמע לא כהמקור חיים, ועיי"ש מה שכתב בשם רבו הגאון מוריניו הרב נתן אדלר זצ"ל, ומשמע שם שמכיון שאומר שמוכר לו כל חמץ הוא כמינו ידוע. וכן משמע מתשובת שיבת ציון בנוסח שטר מכירה מהגאון בעל נודע ביהודה. וא"כ אף שדברי המקור חיים מסתברים יותר מ"מ יש לחפש צדדים להקל עתה כיון שהוא לאחר הפסח.

פסיקת הלכות עפ"י סוד וקבלה

בשו"ת אמרי בינה (הערה בהקדמת הספר) כתב בשם הרמ"ע מפאנו בסוף ספרו יונת אלם, שרב הוא ר' אבא המוזכר בזה"ק שהוא תלמידו של רבי שמעון בן יוחאי, ובכל מקום שנאמר שתיק רב היינו משום שקיבל התירוץ ע"פ סוד מרבו והיה לו תשובה ע"פ הסוד, אלא שלא רצה לגלות.

[ולפי"ז ביאר האמרי בינה מה שאמרו בגמ' על רב 'כד ניים ושכיב רב אמר להא שמעתתא', וכן ביאר בדברי תורה (מונקאטש, ח"ד סי' קטז, ח"י סי' כב), עיי"ש].

על דברי **הרמ"ע מפאנו** ציין **החיד"א בספרו יעיר אוזן** (מערכת א אות מד) מדברי ספר כנפי יונה, שכתב שרב חי ארבע מאות שנה והוא היה גדול החברים אצל רשב"י ור' אלעזר בנו, והיה רבו של רבי חייא בחכמה זו, ושימש אח"כ את רבי ורבי חייא במשנה וגמרא. ובשם **השיטמ"ק** (כתובות פח:) הביא שרב חי שלש מאות שנה.

והנה **בשו"ת חות יאיר** (סי' קנב, הו"ד בסדר הדורות תנאים ואמוראים אות א, ח) הקשה על דברי **הרמ"ע מפאנו** מדברי התוס' בב"ק (יא.), שכתבו שמשום ששתק רב אין הלכה כמותו, ולדברי הרמ"ע מפאנו הלא היה לרב תשובה בזה ע"פ קבלה, וכתב ליישב שהיות ולא פוסקים הלכות ע"פ סודות רק ע"פ הנגלות, על כן אף שהיה לרב תשובה ע"פ סוד, אין פוסקים הלכה כן.

כיוצא בזה כתב **החיד"א** בספרו מראית העין (סנהדרין ק) שאין להוציא דין ע"פ סודות וגימטריות. ובשו"ת חתם סופר (או"ח סי' נא) כתב על הבאת דברים מכתבי האר"י 'עם נעלמים לא אבוא, ויפה דיבר. וכן אני אומר, כל המערב דברי קבלה עם ההלכות הפסוקות, חייב משום זורע כלאים, פן תקדש המלאה'.

ועיין בשו"ת מנחת אלעזר (ח"ב סי' עח אות ד) שדן בביאור דברי החתם סופר, שהרי מרן הב"י והמג"א וכמה אחרונים מביאים מדברי הזוה"ק והאר"י להלכה. עיי"ש מה שביאר בזה.

בענין זה על הכרעת דין עפ"י קבלה האריכו הפוסקים. ראש המדברים בזה הוא הרא"ם (שו"ת סי' א) שכתב, לא זו בלבד אלא כל דבר ודבר שלא הוזכר לא בתלמוד בבלי ולא בתלמוד ירושלמי, ולא דבר בו הפוסקים אשר מפייהם אנו חיים ועליהם אנו סומכים בכל ענייני הדת בכלל, אין אנו יכולים להכריח בו אף על פי שבעלי הקבלה דברו בו, מפני שדבריהם אינם אלא על צד הרמז שמרמזים הם לעצמם שהיו בקיאים על זה, אבל בזמננו זה שבעוה"ר אין אנו מכוונים בתפלתנו להרמזי במה שראוי להרמזי, והלואי שהיינו מכוונים על פשט דברינו היוצאים מפינו, אין אנו יכולים להכריח העם בדבר מן הדברים הרמוזים לבעלי הקבלה לדברים עליונים, ולא שמענו בזמנינו לשום אחד מבעלי הקבלה הגדולים והמפורסמים שיכריחו את העם באותן הדברים הרמוזים לבעלי הקבלה לדברים עליונים כשלא דברו בס' התלמוד והפוסקים הבאים אחריהם.

וברדב"ז (ח"ד סי' אלף פב, אלף קיא, אלף קנא) כתב, שבאופן שנחלקו הפוסקים בדבר הלכה, דברי המקובלים יכריעו. ובאופן שספרי הקבלה חולקים על הגמרא, הלכה כדברי הגמ'. ובמקום שנמצאת חומרא בספרי הקבלה ולא הובא בש"ס להיפך, יש להחמיר כדברי הקבלה. ועיין בשו"ת וישב הים (ח"א סי' ח) שהאריך מדברי הפוסקים בענין זה.

כהן המוכר את מטבעות הפדיון על שיפדה אצלו

בסוגיין הובא הנידון בבן לוי המוכר קרקע לישראל, והתנה עמו על מנת שהמעשר ראשון מהשדה יהיה שלו, ומבואר בברייתא שנשאר המעשר בבעלותו של הלוי.

בתוס' (ד"ה על מנת) הקשו מדוע אין לאסור דבר זה מחמת שאסור לכהן לסייע בלקיטת התבואה בבית הגרנות על מנת שיתנו לו התרומה בשכרו, ואם סייע אסור ליתן לו, וכמו כן אם נטלה חלל שם שמים ועליו נאמר 'שחתם ברית הלוי', כמבואר **ברמב"ם** (תרומות פ"ב הי"ח).

ותירצו, שכאן הלוי שייר את המעשר לעצמו, ורק הקנה לישראל את הזכות להפריש מעשר זה על פירותיו, ולפיכך יכול הישראל להפריש וליתן, ולא שייך כאן שמסייע בבית הגרנות משום שהוא לוי ויתן לו מעשרותיו.

ענין זה של כהן המסייע, שייך אף לדין פדיון הבן, שלא יעשה לו הכהן איזה טובה ותמורתה יפדה אצלו את בנו.

מכח זה יצא לדון **בשו"ת שבט הלוי** (ח"ג סי' קנג) על מקום שהיו המטבעות היוצאים שם חלקם עשויים כסף טהור וחלקם עשויים משטרות, ומנהג כהני המקום היה שמי שצריך לפדות את בנו, הולך אל הכהן שאצלו הוא מבקש לפדות ורוכש את מטבעות הכסף תמורת שטרות בערך זה.

והביא שדעת רב אחד היתה שבאופן זה נראה הכהן כמערים, באשר מוכרו לישראל בזול מחמת שמבקש לפדותו אצלו, ואין כוונתו להקנותו לו בלב שלם. ומלבד זאת, כיון שאין הישראל רשאי לעשות במטבעות אלו כל שימוש מלבד הפדיון, אם כן נראה הדבר ככהן המסייע בבית הגרנות, שהרי עושה לו טובה ומוכר לו בשביל שיפדה אצלו, ולפיכך רצה אותו רב לומר שפדיון זה לא חל כלל ואף הברכה לבטלה.

אולם **השבט הלוי** כתב שאין לחוש שהכהן לא הקנה בלב שלם, ולכן אין לחוש על עצם הפדיון, אך לענין חשש איסור כהן המסייע כתב שיש לאסור דבר זה, ואף **שהרמב"ם** (בימורים פ"א הי"ח) לא הביא חשש איסור זה של כהן המסייע לגבי דין פדיון הבן, ואף דעת **החת"ס** (יו"ד סי' רצא) שכך מבואר מדברי הרמב"ם, מכל מקום אף החתם סופר עצמו חשש לכתחילה לדין זה, ולפיכך ראוי לעשות זאת באופן שלא יהיה נדנדוד סיוע על ידי הכהן.

בשו"ת שאילת דוד (יו"ד סי' יז) הוסיף, שאף על פי שגם מדברי **הגרא בשו"ע** (יו"ד סי' שה ס"ק ג) מבואר שאין איסור כהן המסייע בפדיון הבן, מכל מקום יש לאסור באופן זה, כמבואר בתוס' בבכורות (נא: ד"ה הלכך) שגם בפדיון הבן נאמר איסור זה.

אכן, באופן מסוים התיר **החת"ס** (יו"ד סי' שא), לתת הפדיון לכהנת כאשר אינו יודע אם ימצא כהן לפדות אצלו, וכתב, שבאופן זה יכול אף ליתן לה על מנת להחזיר, משום שאין לחוש באופן זה לכהן המסייע, שמאחר ואין רגילים לתת לכהנת, אין לחוש שיתרגלו לבוא אצלה ולפדות באופן זה.

כפתור

דבר ולא חצי דבר

כתיב (שמות כג ז) **'מדבר שקר תרחק'** יש לומר הכוונה שאומר רק חלק מהדבר ואינו משלימו זהו שקר. וזה שאמר 'מדבר שקר', היינו חלק מהדיבור הוא בכלל שקר, כי אם היה גומרו היו מתבררים הדברים יותר. וכעין שמובא בגאון אחד שמתנגדו נשבע שראה אותו אוכל בתשעה באב, ולבסוף נתברר שהיה תשעה באב שחל בשבת רק שהשקרן לא סיים דבריו. ומזה צריך להרחיק ולא לדון עד שלא תשמע כל הדבר לפרטיו. ובוה יש לומר מה שאמר שמעון בן שטח במסכת אבות (פ"א מ"ט) והוי זהיר בדברין שמתוכם ילמדו לשקר, שלכאורה ממה נפשך או שאומר אמת או משקר ומה שייך כאן זהירות. ולהנ"ל יש לומר שיהיה זהיר לגמור דבריו שלא יצא מזה דבר שקר. ואיתא בחז"ל 'על הפסוק (דברים יט טו) 'על פי שנים עדים יקום דבר' דבר ולא חצי דבר, כי בחצי דבר יצא שקר וטעות.

(תפוחי חיים, משפטים)

דחזי דגני אברהם בכנפיה דשרה וקא מעיינה בראשו

כתיב (בראשית כא יב) **'כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה'** דע דהנפש של האדם הוא שכל נבדל, רק שלא נשתלם עד בואו לעולם, ואז נעשה מנבדל מחובר להמין, ואחרי הפרד החומר אז דבוק לנפש זולתו במה שהשתלם ממנו, וזה אינו מובן למי שדבוק בחומר. ולכן מצאנו בגמרא (בבא קמא קיא:): כד שכיבנא רבי אושעיא נפיק לותי דמתריצנא מתניתין כותיה, הרי דהנפשות דבוקות ומיוחסות זה לזה במה שנשתלמה אחת מחברתה. והנה אמרו (שבת קמו.) עד ג' דורות לא פסקה זוהמא מאבותינו וכו', כי מאברהם נטלה שרה את הטוב, והזוהמה נטלה הגר, ובאברהם היה הזוהמה מה שטעה בידיעת האלקות טרם שהכיר את בוראו, ושרה ברה ממנו הצדק והטוב לבד, לכן ילדה את יצחק, ולכן נאמר כל אשר וכו', שהיא אינה בוררת רק הטוב, לכן המליצו ז"ל בפרק חזקת (בבא בתרא נח.) לרבי בנאה וכו' דחזי דגני אברהם בכנפיה דשרה וקא מעיינה בראשו, שרואה רק לברור הטוב מראשיה והדיעות הצודקות והקדושות אשר העלה בעצם עינו אחרי הכרתו את בוראו בשלמות, בזה האופן הוא מיוחס חבור הנפשות וצורותיהם הנבדלות במה שנשתלמו זה מזה.

(משך חכמה, וירא)

קרי עליה רמי בר חמא החוט המשולש לא במהרה ינתק

כי כל מצוה ראוי להיות חוט המשולש, דהיינו המצוה עצמה יעטוף ביראה ואהבה, ואז עולה לרצון קדמון והוי נצחי, והיינו 'לא במהרה ינתק'.

(ישמח משה, קהלת)

ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים זה כנגד זה

הכוונה, כי אמרו חז"ל אשר השי"ת אומר לבני ישראל, פתחו לי פתח כחודה של מחט, ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, לכן אמר בלעם, איך אפשר לקללם, כאשר נוהג עמהם השי"ת באופן כה רחמני.

(בוצינא דנהורא, בלק)

שיר חֲדָשׁ אֶשְׁיָרָה לָךְ

מקראות גדולות המבואר בראשית א'

מלאכה שזורה בחכמה, ביאורים נפלאים לצד דיוק נוסחאות, כונסו אלי יצירת הפלאים, הניצבת בגאון בראש הכתר של טרקליני התורה, שיר חֲדָשׁ אֶשְׁיָרָה לָךְ.

חומש עם פירוש הרמב"ן המבואר בראשית א'

- פירוש רש"י השלם עם ביאור חדש מלוקט ממפרשי רש"י.
- פירוש הרמב"ן מוגה ומדויק בדקדוק רב ע"פ כת"י דפו"ר ברוב פאר והדר.
- ביאור הרמב"ן - מבאר דבריו הדק היטב, עוד לא היה כבושם הזה.
- מקורות ועיונים - לקט נרחב ממאמרי חז"ל והשלמת העניינים הנידונים בדברי הרמב"ן.
- ספר הגימטריאות לרמב"ן - יו"ל לראשונה מתוך כת"י אשר היו גנוזים מאות שנים.

חומש אור החיים המבואר בראשית ב'

- פירוש רש"י השלם עם ביאור חדש מלוקט ממפרשי רש"י.
- פירוש 'אור החיים' מוגה בדקדוק רב ע"פ דפו"ר בתכלית הפאר.
- ביאור 'מאורי אור' - על האוה"ח הק' בדרך הפשט.
- ילקוט מאורי החיים - לקט נרחב ממקורות מאמרי חז"ל ומזבאות מספה"ק על אור החיים.
- מהדורה מנוקדת, מפוארת ומאירת עינים

להשיג בחנויות הספרים המובחרות
מוקד הזמנות: 1800-22-55-66

להגדיל תורה ולהאדירה